

Γερμανών, στον σχετικό λογαριασμό, δεδομένου ότι κάθε μήνα γίνονταν λογιστική συμφωνία του υπολοίπου του με τον αντίστοιχο λογαριασμό που τηρούσαν οι Γερμανοί. Δεν περιλαμβάνει, π.χ., τα χρηματικά ποσά που αφαίρεσαν οι Γερμανικές δυνάμεις κατά την αποχώρησή τους από την Ελλάδα το 1944, ύψους 634.962.891.955.162 δραχμών ή οτιδήποτε άλλο.

12.4. Το Κατοχικό Δάνειο σε σταθερό νόμισμα

Όπως προαναφέρθηκε, η Συμφωνία της Ρώμης επέβαλε στην Ελλάδα την άτοκη χρηματοδότηση των Δυνάμεων Κατοχής λόγω του βραχυχρόνιου χαρακτήρα της τρέχουσας πιστωτικής διευκόλυνσης (σύμφωνα με την ΤτΕ «Πιστώσεις εις Ανοικτόν Λογαριασμόν»). Όμως, από την επιμονή των Γερμανών για τιμαριθμική αναπροσαρμογή τόσο των εξόδων Κατοχής, όσο και των πιστώσεων, προκειμένου να προμηθεύονται σταθερές ποσότητες αγαθών, καθώς και από τα σχετικά έγγραφα και τις συζητήσεις που έγιναν στο Βερολίνο, προκύπτει πέραν πάσης αμφιβολίας ότι είχε γίνει δεκτή και εφαρμοζόταν από τους Γερμανούς, ρήτρα τιμαριθμικής αναπροσαρμογής. Επίσης είχε γίνει δεκτό ότι η αφαίρεση αγαθών από την Ελλάδα, είτε για τις ανάγκες των δυνάμεων στην Ελλάδα, είτε για τις ανάγκες στα άλλα μέτωπα του πολέμου, αποτελούσε εξαγωγή αγαθών από τη χώρα και επομένως η εξόφληση των πιστώσεων θα γινόταν με την εισαγωγή αγαθών ίσης αξίας (ΤτΕ, 1963, σελ. 12). Στο πλαίσιο αυτό, η ιδεώδης μέθοδος για την εκτίμηση του σημερινού ύψους του δανείου θα ήταν η εξής: Να καταγραφούν οι κατηγορίες των προϊόντων και οι αντίστοιχες ποσότητες που αφαιρέσαν από τη χώρα οι Γερμανοί (με τα χρήματα του Κατοχικού Δανείου) και να υπολογισθεί η αξία τους σε σημερινές τιμές. Δυστυχώς αυτό είναι πρακτικά αδύνατον. Η πλησιέστερη εναλλακτική λύση θα ήταν η απλή τιμαριθμική αναπροσαρμογή. Όμως, ο υπερπληθωρισμός και η κατάρρευση της δραχμής (πριν από το τέλος της Κατοχής) που προκλήθηκαν από τις Κατοχικές Δυνάμεις, καθώς και οι ανώμαλες νομισματικές εξελίξεις που ακολούθησαν μετά την Απελευθέρωση, σε συνδυασμό με τις συχνές υποτιμήσεις της δραχμής έναντι των ξένων νομισμάτων, οδήγησαν σε μία εξαιρετικά ανώμαλη και ασυνεχή πορεία του Ελληνικού τιμαριθμού, ιδιαίτερα από το 1943 και μετά. Αλλά και το μάρκο υπέστη μεγάλη υποτίμηση (υποδεκαπλασιάσθηκε) στο τέλος του πολέμου. Για τους λόγους αυτούς, η τιμαριθμική αναπροσαρμογή δεν ενδείκνυται.

Τα προβλήματα αυτά οδήγησαν πολλούς συγγραφείς να εκφράζουν το ποσό του δανείου και σε χρυσές λίρες Αγγλίας. Είναι γνωστές τέσσερις τουλάχιστον εκτιμήσεις του αρχικού ποσού σε χρυσές λίρες, οι οποίες στην Κατοχή είχαν υποκαταστήσει τη δραχμή. Οι εκτιμήσεις αυτές, που έγιναν αμέσως μετά την Κατοχή, κυμαίνονταν από 3.670.610 (εκτίμηση Τραπεζής της Ελλάδος), έως 4.519.302 χρυσές λίρες (Π. Δερτιλής). Οι μεθοδολογικές αυτές προσεγγίσεις όμως δεν βοηθούν στην εξεύρεση του ύψους της σημερινής αξίωσης της Ελλάδος. Οι χρυσές λίρες δεν είναι νόμισμα αλλά προϊόν και δεν υπάρχει αντίστοιχο επιτόκιο. Επίσης, η τιμή της λίρας καθορίζεται κυρίως από την τιμή του χρυσού που προσδιορίζεται από την προσφορά και τη ζήτηση. Η ζήτηση, όμως, επηρεάζεται από πάρα πολλούς παράγοντες και έτσι η τιμή του χρυσού παρουσιάζει πολύ μεγάλες διακυμάνσεις.

Γενικά η μετατροπή των πληθωριστικών δραχμών σε χρυσές λίρες με τις τιμές (της λίρας) που επικρατούσαν στην Κατοχή είναι εσφαλμένη, καθώς η τιμή της χρυσής λίρας ήταν πολλαπλάσια της κανονικής επειδή υπήρχε εξαιρετικά υψηλή ζήτηση. Είναι χαρακτηριστικό ότι από τον Ιανουάριο έως και το Δεκέμβριο του 1945, πρώτου έτους μετά την Κατοχή, ενώ οι τιμές των αγαθών αυξήθηκαν κατά 831,2%, η τιμή της χρυσής λίρας αυξήθηκε 2.638,0%, δηλαδή τρεις φορές ταχύτερα από τον τιμαριθμό (ΤτΕ, 1978, σελ. 231, Πίνακας 33 και σελ. 259, Πίνακας 36). Στην Κατοχή οι χρυσές λίρες αποτελούσαν το μόνο μέσο διαφύλαξης των τυχόν αποταμιεύσεων (έστω και για λίγες